

Oponentský posudek

Kořeny a vývojové trendy hnutí skinheads v 80. a 90. letech 20. století.
David ŘEŘIČHA

Magisterská diplomová práce FF UK, Praha 2011

Hnutí skinheads budí stále větší pozornost odborníků. Vedle sociologických, politologických a trestně-právních analýz hnutí je však stále důležitější poznat historickou dimenzi v utváření tohoto hnutí – jeho aktéry, symboly, ideologii atd. Na Řeřichově předložené diplomové práci je zapotřebí vyzvednout již tu skutečnost, že se autor do tohoto náročného terénu pustil – a podrobil analýze vznik a vývoj hnutí skinheads v českých zemích před a po roce 1989.

Kvality předložené práce je možné zmínit v několika bodech. Předně, autorovi se, podařilo postihnout pluralitu jednotlivých směrů hnutí skinheads bez potlačení společných prvků hnutí, a vice versa – vykreslit společné hodnoty, cíle, strategie hnutí bez sklouznutí do přílišných generalizací. Autor přesvědčivě dokládá, že hnutí skinheads nikdy nebylo jedním velkým monolitem, nýbrž spojovalo pod společným označením různé představy, rituály, cíle i různé aktéry.

S tím, za druhé, úzce souvisí, že se autorovi podařilo poměrně pěkně propojit kritiku ideologie, analýzu aktérů, jejich rituálů a symbolů, klíčových textů a prostředí, v němž se pohybovali. Asi nejneproduktivnější se v tomto ohledu ukázala být analýza konfliktů – hlavních aktérů a symbolů, forem násilí (zejm. na Romech a anarchistech) a vnímání tohoto násilí většinovou společností.

Třetí bod, který bych rád vyzvedl, je obezřetnost, s jakou autor sleduje politizaci hnutí. Dokládá, že se hnutí původně neformovalo jako primárně politické a svůj program (aťsi otevřeně rasistický anebo jinak orientovaný) získávalo teprve později. Politizace nejspíše souvisela s tím, že hnutí úspěšně propojilo dva zdánlivě protikladné přísliby – poskytovalo svým členům jistou anonymitu, zároveň jim však dodávalo emocionální spřízněnost. Zde docházelo k rozrůžňování hnutí a jeho rozpad do jednotlivých proudů, reprezentujících různé hodnotové založení (české nacionalistické, rasistické, fašistické, ale i antifašistické).

Pokud bych měl z perspektivy oponenta zmínit body, v nichž analýza zůstala na půl cesty anebo nemá úplnou přesvědčivost, zmínil bych je rovněž ve třech krocích. Předně, ač

Řeřicha asi správně poukazuje na sociální kořeny politizace hnutí (na nezaměstnanost a následné výpady proti přistěhovalcům), jemnější analýza tohoto spojení v práci chybí. Kdyby přitom autor sledoval tento motiv důkladněji, mohl jím vysvětlit nejen přerod hnutí v politicky aktivní proud, ale i jeho vnitřní diferenciaci a rozpad. Různá artikulace svou povahou sociálních problémů je přitom fascinujícím polem studia, které umožňuje vysvětlit proměny skupinového jednání i různých identit.

S tím, za druhé, souvisí, že se autor jakoby zalekl jemnější analýzy konfliktů s policií. Dokládá sice na několika místech myšlenkovou spřízněnost policejních složek s hnutím skinheads, zároveň však hovoří o napětí mezi hnutím a policií, viditelném v případech eskalujícího násilí. Jak se tento vztah utvářel, zda se proměňoval (eskaloval či naopak ustupoval ve své intenzitě), však autor nechává stranou.

Třetí potíží, nikoliv metodologickou, ale spíše obecně vědecky založenou, je úzký okruh zahraniční literatury. Uznávám, že jádro práce tvoří analýza českého hnutí skinheads (a pramenně práce určitě není tak chudá jako v sekundární literatuře); autor však nám ví, že bez zasazení do světového kontextu nelze český vývoj vysvětlit (sám líčí vznik a dynamiku hnutí v Británii a dalších státech). Opřel se přitom o česká zpracování bohatých zahraničních diskusí a samostatnému a hlubšímu vhledu do nich se raději vyhnul, což je jistě škoda.

Navzdory těmto výhradám však práce nepochybně splňuje nároky kladené na diplomovou práci. Autor – mohu-li soudit podle jeho dřívějšího vývoje – na sobě a svých vědeckých kompetencích hodně zapracoval a v diplomové práci prokázal, že je schopen vědecké práce i samostatného myšlení. Práci navrhuji hodnotit známkou *velmi dobře až dobře*, podle průběhu obhajoby a uvážení komise.

PhDr. Michal P u l l m a n n , Ph.D.